

Delavsko-kmetjski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II

LJUBLJANA, 19. marca 1925.

Stev. 12.

Rudarski proletariat za strokovno enotnost.

Zastopniki bivše Zveze rudarskih delavcev in soc. Unije slovenskih rudarjev se izjavijo za zedinjenje. — Poudarja se razredni boj. — Prvi korak je storjen, drugi korak zavisi od kongresa Unije.

V rdečih proletarskih Trbovljah se je vršila v torek dne 10. marca konferenca rudarskega delavstva, na kateri so rudarski zastopniki enodušno izjavili, da mora priti do enotnosti strokovnih organizacij. I zastopniki leve in zastopniki desnice so se strinjali, da je potrebno zedinjenje in da mora obstojati enotna strokovna organizacija na podlagi razrednega boja, na podlagi proletarske demokracije in svobodne kritike. Sprejeta resolucija dokazuje to.

S tem korakom je stopil rudarski proletariat na pot zbiranja sil, da bo spet postal sposoben za boj proti Trboveljski družbi in vsej fašistovski buržuaziji.

Konferenca ni bila samo manifestacija za strokovno enotnost, nego tudi manifestacija razredne zavesti rudarskega delavstva in njegove odločnosti za brezpogojen in neizprosni razredni boj. Ne enotnost radi enotnosti, marveč radi boja — to je osnovni ton rudarske konference.

V naslednjem podajamo najprej poročilo o konferenci, vsebujejoče glavne stvari, ki so jih navedli in poudarjali rudarski zastopniki in delegati strokovnih inštant.

Potek konference.

Ob pol peti uri je v Delavskem domu v Trbovljah otvoril sood. Krušič rudarsko konferenco ob navzočnosti 50 rudarskih delegatov iz vseh treh revirjev Trboveljske družbe. Predložil je dnevni red, ki je bil sprejet, na kar se je izvolilo predsedstvo, sestoječe iz treh sodrugov, s. Pliberška od Zveze rud. delavcev, s. Krušiča od Unije in tov. Umeka od narodno-socialne zveze iz Zagorja, ki se je tudi udeležila konference z dvema delegatoma. Za zapisničarje so bili določeni ss. Klenovšek, Čečeva in Bostič.

Kot prvi govornik je nastopil s. Makuc iz Ljubljane v imenu proletarske leve okrog „Del.-kmečkega lista“, pooblaščen od rudarjev, da jih zastopa. S. Makuc je v slikovitih besedah orisal stanje delavstva in še posebej položaj rudarjev, nad katerimi ne izvaja terorja samo Trboveljska družba z odpuščanjem in preganjanjem, nego celokupna buržuazija, ki pošilja nad rudarje svoje oborožene hlapce orjunc, da po fašistovski napadejo delavstvo in njegove pridobitve. Tako ne more iti več naprej. Če smo se na političnem polju ločili tako, da se ne bomo nikdar več združili, vendar pa se moramo na strokovnem polju zediniti, ker vprašanju gospodarskega položaja, v vprašanju dnevnih interesov proletariata imamo in moramo imeti skupne interese. Delavstvo je na robu propada, rešitev je v enotnih strokovnih organizacijah. Samo to bo dalo delavstvu moč. Bodimo odkriti, saj vemo, da bi marsikak delavec stopil v strokovno organizacijo, če bi bila enotna. Oni pravijo, če bo samo ena organizacija, potem se bom organiziral, prej pa ne. Napaka je bila,

da so se strokovne organizacije razcepile in to je treba zdaj popraviti. Pravijo, to so komunisti in to so socialisti. Oboji imajo svoje strokovne organizacije. Zakaj to? Zakaj bi imeli komunisti svoje, socialisti svoje strokovne organizacije? Oboji samo eno — to je geslo. Ne gre se za to, da bodo komunisti socialiste požrli ali pa socialisti komuniste. Ne! Gre se za boj za najvsakdanjše pravice, če ne bomo propadli. Zediniti se je treba na strokovnem polju. Naj ne bo premagancev, pa tudi ne zmagancev, to je stališče naše, kakor tudi Strokovne komisije. Ako se ločimo v politiki, delajmo in agitirajmo za svoje ideje v strokovni organizaciji. Saj to vemo, da bodo naši ostali naši, socialisti pa socialisti. Če pa bomo mi pridobili kakega socialista, bo pa nas še več. Samo večina naj odloča in manjšina se ji mora pokoravati do prihodnjega kongresa; na katerem lahko razloži svoje mnenje. Proletarska demokracija mora obstojati, vsaki kritiki naj bo prosta pot, samo objektivna mora biti.

Če ne pride do enotnosti razredno-bojevnih strokovnih organizacij, bodo želi klerikalci. — Imeli smo že pogajanja s Strokovno komisijo in naleteli nismo na nobene ovire resnega značaja. Predložili smo platformo, kakršno so sprejeli železničarji in na tej platformi naj se tudi izvrši zedinjenje rudarjev. Odločiti se moramo za eno ali drugo inštanco, ali Glavni Radniški Savez ali Centralni Radniški Sindikalni Odbor. Izven obeh biti, to znači ustvarjati tretjo inštanco, ki jo zagovarja Života Milojkovič in ki nudi veliko opasnost politične nevtralnosti, kamor so se nekoliko že zaleteli železničarji. Ker pa buržuazija nam levim rudarjem ne dovoljuje strokovne organizacije, je naloga, da se Unija slov. rudarjev nekoliko izpremeni (ime, nekatere točke pravil), da bo lahko postala ona strokovna organizacija, ki bo enotna. Nosi naj pa ime: Strokovna organizacija rudarjev Jugoslavije. — Od kongresa Unije, ki se ima vršiti 22. t. m., je torej mnogo odvisno. — Na delo za zedinjenje rudarjev! V razredni boj!

Zastopniki rudarjev so med govorom stalno pritrjevali izvajanjem sodruga Makuca.

Nato je govoril s. Svetek v imenu Strokovne komisije iz Ljubljane. Izjavil je, da smo za zedinjenje godni. Eni kot drugi uvidevamo potrebo. Saj smo si v skrajnih ciljih edini, samo taktiko zagovarjamo različno. Pri zedinjenju naj ne bo ne premagancev ne zmagovalcev. Lahko vidimo, da je bila ovira zedinjenju v internacionalnem obsegu izdajstvo nekaterih skupin, toda v Sloveniji nismo niti eni niti drugi izdajali proletariata. Med Moskvo in Amsterdamom obstojajo sicer idejne razlike, ali nobena ideja se ne uveljavi brez kompromisa. Vse se rešuje v kompromisih. Če pride do enotnih strokovnih organizacij kljub dvema političnima strujama, bomo videli v praksi, če je to res mogoče.

Če bo mogoče, dobro. Mi socialisti ne nasprotujemo zedinjenju, ampak smo za zedinjenje, četudi je mnogo razlik med nami. Morda se bodo te razlike baš vsled tega zedinjenja izgladile. Vsled koncentracije kapitala, ki zelo napreduje, bo tudi mogoče zedinjenje. „Čisto jasno je, da bodo socialisti požrli komuniste ali pa komunisti socialiste. Zmagala bo le ena teorija. Kajti nemogoče je, da bi obstojale dve struji, ki sta si v končnih ciljih enaki. Če pa so samo taktične razlike, mora priti enkrat doba, ko se bo pokazalo, kdo zastopa pravo pot. Zmagala bo tista ideja, ki je življenju bolj prilagojena. Propadla pa bo dotična, ki je slabša in bodisi, da je ta ideja socialistična bodisi komunistična. Če bo komunistična pravilna, postanemo komunisti“. Samo en pogoj stavljamo za zedinjenje in ta pogoj je treba izpolniti. Ako bi namreč hotel eden drugega pridobiti za svojo teorijo — svobodno mu — naj agitira in diskutira stvarno, argument za argument. Ne blatiti! Ne osebnih napadov! Za organizacijo bo celo dobro, če je več struj. Samo absolutna lojaliteta, osebna toleranca — to je absoluten pogoj. Kar se pa tiče narodnih socialistov, je treba z njimi najprej razčistiti vprašanje mednarodnosti, tako v vprašanju razorožitve i. dr. Pozdravljamo zedinjenje, samo ne upajmo, da bomo drug drugega goljufali. Prepričajmo eden drugega. Kritizirajmo eden drugega. Večina naj odloča. Vendar lojalnosti ne smemo pogrešati. Agitacija naj bo poštena. Potem smo na dobri poti.

Za Svetkom poda predsednik besedo s. Arhu, tajniku Unije slov. rudarjev, ki pravi, da naj nam bo preteklost šola. Vsi smo bili enakomerno tepeni. Buržuazija pa se dela norca iz nas, kar spričujejo radikalni letaki v Trbovljah. V enotnih strokovnih organizacijah, ki jih je pozdraviti in do katerih je treba priti, naj vlada princip demokracije. Namen mora biti čist in se mora manifestirati v stremljenju, da ne bo nikdar na strokovnem polju razcepljenja. Obojestranska iskrenost — to zahtevamo. Naj se vsak izogiba onega, kar bi skupnim interesom škodovalo, čeprav bi osebnim interesom koristilo. V čem sploh obstoja razlika med nami in komunisti? Mi in vi ste za razredni boj. Loči nas samo Moskva in Amsterdam. Vendar je ta razlika politična. Na gospodarskem polju pa obstoja ekonomski zakon. Tu naj ne tangirajo politični cilji. Očita se Uniji slov. rudarjev, da je oportunistična. Ona je resnično oportunistična, ker ji delavstvo ne da sile in moči. Čim pa bo imela več sile in več moči, se bo taktika sama uravnavala.

Po teh glavnih referatih otvoril predsednik debato. Oglasi se s. Kerše (Zveza rud. d.) iz Trbovelj, ki pogrša pri govorih socialistov in zastopniku Unije konkretne predloge in konkretno stališče napram platformi, ki jo je lepo podal sodrug Makuc. Poziva, da to

Na sedanji razvojni stopnji meščanskega reda je imperializem kapitalistična resničnost, pacifizem (mirotvornost) zadnja kapitalistična ideologija (mišljenje).

zastopniki socialistov izvršijo. Sicer pa pozdravlja zedinjenje.

S. Šober iz Zagorja (Z. r. d.) pozdravi konferenco, se nadeja uspehu in končnim uresničenju zedinjenja. Zedinjenje mora priti, da bo proletariat močan za razredni boj in da bomo nekoč dosegli, da bomo vsi enaki, ne pa tako kakor je danes. Mi hočemo boljše bodočnost, za njo gremo v boj.

S. Ravnikar star. iz Zagorja (Z. r. d.) pozdravi konferenco, se izjavi za zedinjenje, govori o novem pravilniku za bratovsko skladnico in o gibanju, ki je nastalo med rudarji zdaj, ko se dela za enotne strok. organizacije.

S. Malovrh iz Hrastnika (Unija) omenja nekoliko zgodovino rudarskega pokreta poudarja nevarnost klerikalcev in se izjavi za enotne strokovne organizacije. Poziva, da se tudi narodni socialisti izjavijo, kaj mislijo.

Umek iz Zagorja izjavi za narodne socialiste, da so prišli na konferenco brez vednosti organizacije, da pa pozdravlja zedinjenje in upa, da bodo tudi višje inštanice za enotnost. S. Uratnik iz Ljubljane (Strok. komisija) pristavi, da se je Strok. komisija že razgovarjala z Narodnosocialno zvezo in da leta simpatizira z gibanjem po enotnosti.

S. Majdič iz Trbovelj (Unija) se izjavi za enotnost, toda takoj apelira na sodruga, da povedo, kakšno pot je treba zavzeti. Na kak način naj se pride do zedinjenja? Tega ne upajmo, da bomo eden drugega goljufali. Opozori tudi, da je treba obvestiti rudarje v Mežici in drugod.

Sodrug Makuc predlaga konkretno, da se izvoli akcijski odbor, ki bo pripravil predloge za zedinjenje in zlasti predloge za kongres Unije. Sicer je pa bila današnja konferenca sklicana, da sploh slišimo, če smo za zedinjenje. Obe strani, leva in desna, kakor tudi delegatje, so se izjavili za strokovno enotnost in to je velik korak naprej. Drug korak zavisi od akcijskega odbora in od kongresa Unije.

S. Svetek se pridružuje temu predlogu, govori ponovno o Moskvi in Amsterdamu in poudarja, da Unija ne more izstopiti iz glavnega Radniškega Saveza in amsterdamske internacionale, dokler tega ne zahteva in ne odglasuje članstvo. Vlada naj demokracija! Videli bomo tudi, kaj bosta ukrenili obe internacionali.

S. Šober dostavi k poslednjim besedam, da naj člani in organizacije obeh internacional pritisnejo na najvišje inštanice, da se združijo. Delegatje z odobravanjem pozdravijo to izjavo.

S. Ravnikar (Z. r. d.) predlaga, da se to zedinjenje predloži masam, da masa odobri ali pa zavrne to našo pot. Masi se moramo pokoravati.

S. Koder iz Trbovelj (Z. r. d.) govori v istem smislu.

Sodrug Makuc predloži resolucijo, ki naj vsebuje glavne sklepe rudarske konference. Ko jo prečita in ko jo da predsednik na glasovanje, se sprejme

enoglasno in z navdušenjem. Glasi se:

„Rezolucija

skupne konference rudarjev U. S. R. in bivše Z. R. D.

1. Zbrani delegatje rudarskega delavstva, ki je bilo doslej organizirano v U. S. R. in Z. R. D. ugotavljajo, da je gospodarski položaj rudarjev kot tudi ostalega delavstva skrajno slab, tako da jemlje množicam vsako bojevno silo za boj za izboljšanje gospodarskega in političnega položaja. Razcepljenost proletariata na strokovnem polju onemogoča vsak uspešen razredni boj in izroča množice v naročje meščanskih strank. Pri zadnji zlomljeni rudarski stavki je vrgla TP. družba na stotine rudarjev iz službe, vlada je izdala reakcionarni pravilnik bratovske skladnice, poslabšala stanovanjski zakon, s katerim bodo delavci na milost in nemilost izročeni hišnim posestnikom. Skratka, rudarji doživljajo udarce za udarce. Istočasno napenjajo meščanske stranke vse sile, da spravijo pod krinko strokovnih organizacij rudarsko delavstvo pod popoln politični vpliv meščanskih strank in da likvidirajo razredni boj.

2. Zbrani rudarski delegati sklenejo, da se spojita tako Z. R. D. kot U. S. R. in da se vsi rudarji organizirajo v strokovni organizaciji rudarjev Jugoslavije.

Poziva se kongres U. S. R., da ta sklep odobri in izvrši. S. O. R. J. naj pripravi tla za ujedinjenje rudarjev cele Jugoslavije v to organizacijo in naj skliče tekom 1 leta tozadevni kongres.

3. Ker obsojamo vsako nadaljnjo cepitev strokovnega gibanja in ustanovljanje še ene tretje strokovne centrale, naj ostane S. O. R. J. v Glavnem Radniškem Sindikalnem odboru. S tem pa pozivljajo S. O. R. J. strokovni centrali, da se takoj zedinite v eno centralo, da se tako omogoči eno samo centralno inštanco vsem razredno-zavednim delavcem. Rudarski delegatje istočasno pozivljajo delavce organizirane v G. R. S. in v C. R. S. O. J., da z vsemi sredstvi silijo vodstva k zedinjenju.

Nato se preide k izvolitvi akcijskega odbora. Po predlogu S. Uratnika se izvoli akcijski odbor le s strani bivših članov Z. R. D., ki skupno z načelstvom Unije vodi delo za zedinjenje. Končno se izvolijo v akcijski odbor sledeči sodruzi: za Trbovlje: Pliberšek, Slapšak in za Zagorje: Šober in Ravnikar; za Hrastnik: Medved in Salamon; namestniki so za Trbovlje Gorjanc, Kuder in za Zagorje Ravnikar ml. in Prosenc, za Hrastnik Jerbičnik.

Lista se sprejme. Narodni socialisti naj zopet sami izvolijo svoj akcijski odbor.

S. Uratnik razloži v nekoliko daljšem govoru dosedanje delo za zedinjenje. Včasih so neodvisni bili za enotnost samo iz ozirov taktike. Sprva smo bili zato pesimistično razpoloženi napram enotnim strokovnim organizacijam. Nadalje tudi omenja pravilnik bratovske skladnice, ki da je neizvedljiv. Delavska zbornica je radi tega predlagala izpremembo pravilnika in tozadevno anketo.

S. Šober iz Zagorja navaja en primer iz pravilnika, ki je skrajno reakcionaren in ki ga Delavska zbornica ni vzela v pretres in v svoje izmenjavalne predloge.

Končno zaključijo Krušič konferenco s klicem: Naj živi enotna strokovna organizacija!

*

Naše stališče.

Našemu pozivu k zedinjenju se je Unija odzvala in odgovorila: *pripravljeni smo za zedinjenje.*

To je jedro vse konference in s tem rezultatom so se razšli delegatje, da po obratih delavski masi razlože važnost tega sklepa in tega sporazuma ter da dobe od rudarske mase odobrenje za svoje korake.

S to konferenco je bil storjen prvi in najvažnejši korak k zedinjenju rudarjev. Ni treba poudarjati, da je ta korak *najmočnejše delavske kategorije Slovenije važen za celokupni delavski razred Jugoslavije.* Prepričani smo, da bodo temu vzgledu sledile ostale delavske kategorije ne samo v Sloveniji,

nego v celi Jugoslaviji. Proletarski razred zbira zopet svoje sile, sicer počasi in mukoma ter tipaje išče poti. Toda čim je došel na pravo pot in zbral svoje sile, tedaj se bo njegova fronta proti kapitalu izpremenila in iz polne onemoglosti bo prišel polagoma v uspešen boj.

Zedinjenje strokovnih organizacij — ta parola, porojena že pred 3 leti, gre danes v mase. Rudarji, ki so nekdanj zapustili Unijo in se organizirali pod vodstvom S. Petakoviča v Savezu rudarskih radnika, se bodo združili z delavci, organiziranimi v Uniji, v združeno „Strokovno organizacijo rudarjev Jugoslavije“. Unija, to ime je osvojevano med rudarji in marsikak rudar se bo našel, ki bo rekel: Jaz naj se združim z Unijo, z Arhom in Krušičem? Nikdar! Tako stališče je sicer upravičeno, ali ni pravilno. Kajti vsem takim rudarjem in vsem, ki so ostali zvesti revolucionarni ideji kljub terorju, porazam in zmagam poudarjamo sledeče:

Mi smo in ostanemo zavedni proletarci. Naših političnih ciljev nismo zavrgli in jih ne bomo zavrgli. Našega boja za osvobodjenje ne bomo likvidirali. Kljub vsemu vztrajamo na bojevni poti. In kakor dosedaj, tako bomo tudi v bodoče ostali neizprosni sovražniki socialpatriotizma in reformizma. Mi smo se, se še danes in se bomo tudi v bodoče borili proti vsakemu izdajalstvu in protiproletarskemu kompromisarstvu.

Zato to ujedinjenje rudarjev ne pomenja nikakor političnega združenja s socialisti. Kajti v proletarski politični stranki mora vladati enotna misel, enotna bojvena volja in ogenj ter voda se ne moreta mešati. Politično združenje je mogoče le tedaj, da sprejme ena skupina program druge skupine. Zato je politično združenje nemogoče in bi bilo škodljivo.

Nekaj popolnoma drugega so pa strokovne organizacije, strokovno gibanje. Sicer je tudi njihov končni cilj osvobodjenje proletariata iz verig kapitala, a njihov namen je predvsem, boriti se za izboljšanje gospodarskega položaja delavcev, zboljšati plače, skrajšati delovni čas, odpraviti šikane po obratih, uveljaviti sistem in moč obratnih zaupnikov ter obratnih svetov, voditi mezdne boje itd., skratka biti osnovna šola socializma. Vloga strokovnih organizacij je v delavskem gibanju drugačna od vloge proletarske stranke, kot je zopet druga vloga konsumov. To bomo še razložili še v prihodnjih številkah. Gospodarske zadeve in zahteve imajo in občutijo vsi delavci vseh najrazličnejših političnih prepričanj. Trboveljska družba daje vsem rudarjem enako sramotne in gladovne plače, enake udarce. Rudarji so bili doslej proti tej Trboveljski družbi neenotni, zato so bili tepeni. Vsi rudarji se morajo organizirati v eno samo razredno strokovno organizacijo. Če so še sedaj delavci razdeljeni na več skupin po političnem prepričanju, ne smejo biti več razcepljeni na strokovnem polju. Čemu naj bi imela vsaka politična skupina svojo organizacijo? Ne, tega ne sme biti. Da tega ne sme biti, nas najbolje uči preteklost od leta 1921 dalje. Strokovna organizacija naj bo ena sama. V njej naj bodo delavci brez razlike nacionalne, verske in politične pripadnosti. Tako je v vseh modernih kapitalističnih deželah, tako je v Angliji, Nemčiji, Italiji itd.

Ali smo za enotnost radi enotnosti same? Ne. Enotnost ni cilj, ampak *enotnost strokovnega gibanja je edino uspešno sredstvo za boj proti kapitalu.* Enotnost zahtevajo interesi delavstva, ki se bo dvignilo na ta način. Če bi delavstvo še danes ne upostavilo enotnih strok. organizacij, bi postalo navaden brezodporen predmet kapitalističnega izkoriščanja in reakcije.

Zato pozdravljamo to združenje rudarjev.

Socialisti kot mi smo pristali za notranjo *demokracijo v organizaciji*, to se pravi, da odloča večina, da se manjšina do drugega sklepa tej večini pokorava. To dovoljuje tudi svobodo kritike, seveda ne kritike, ki bi ubijala organizacijo, ampak kritiko, ki organizacijo dviga. In vsaka utemeljena kritika je koristna in potrebna. Pogoji,

ki ga je stavil S. Svetek, da se namreč postopa lojalno in da mora vladati osebna toleranca, radi sprejemamo, ker neosnovano blatenje samo škoduje.

Unija ima torej postati enotna rudarska organizacija za celo Jugoslavijo. V ta namen se bo v nekoliko izpremenilo njena pravila in ime. Ko se to izvrši, vstopijo v njo ne samo člani razpuščene Zveze rud. delavcev, temveč vsi drugi rudarji, ki se niso hoteli nikjer organizirati, dokler ni bilo enotne strokovne organizacije. Seveda se to ne bo zgodilo čez noč, ampak bo treba za to dela in časa.

Kongres Unije se vrši 22. t. m. Ker so se že na konferenci izjavili njeni zastopniki za ujedinjenje, smo prepričani, da bo kongres Unije ravnal po željah in sklepih rudarskega proletariata. Socialistični delavci z nekakim nezaupanjem sprašujejo, če smo mi iskreno za ujedinjenje. Iz vsega našega nastopanja je lahko vsakdo prepričan, da smo s krvjo in mesom za enotnost proti kapitalu.

Delavce, organizirane pri narodno-socialistični in klerikalni rudarski organizaciji pozivamo, da spoznajo potrebo enotne strokovne organizacije, da likvidirajo dosedanje, ki služijo le za nabiranje volivnih glasov in članskih prispevkov, ne nudijo pa ničesar. Vsi v celoti naj se priključijo združeni

Strokovni organizaciji rudarjev Jugoslavije

Pojdimo vsi z vsemi silami na delo za enotno organizacijo in ohranimo jo pred vsakim razbijanjem!

Celokupni rudarski proletariati naj stopi kot najvažnejša delavska kategorija na čelo gibanja za enotnost celokupnega strokovnega gibanja v vsej Jugoslaviji na podlagi razrednega boja in proletarske demokracije.

Dolgo časa in pešno bridkih izkušenj je bilo treba, da zmaga v strokovnem gibanju misel enotnosti.

Enotnost maršira in bo zmagala.

Trboveljski razredno-zavedni rudarji.

Konferenca ujedinjenja železničarjev.

22. marca se bo vršila konferenca ujedinjenja železničarjev. Vsi železničarji, ki stoje na stališču razrednega boja, bodo upostavili eno samo enotno razredno-bojevno strokovno organizacijo. Narodno-socialistični in krščansko-socialni načelniki so se izrekli proti razrednemu boju. Železničarji jim ne bodo sledili, ker dobro vedo, da jih ne bo rešila nobena „stanovska solidarnost“ z gospodo, ampak edino-le razredni boj.

Tako stopa tudi železničarski proletariati na pot skupnega razrednega boja, ki bo zboljšal današnji položaj železničarjev in dvignil zopet njihovo moč in zavest na ono višino, kot je bila po vojni.

Tudi kovinarji se združijo.

Kljub temu, da ima kovinarski proletariati silno v želodcu voditelje amsterdamske kovinarske organizacije, je spoznal, da to ne sme biti ovira združenju vseh kovinarjev na strokovnem polju proti Kranjski industrijski družbi. V kratkem se bo vršila konferenca, ki bo izvršila ujedinjenje na taki podlagi, da se povzdigne močna strokovna organizacija, ki bo sposobna braniti delavske interese.

Sodrug Deutschbauer obsojen na šest mesecev težke ječe. Orjanski učitelji vrše špijonsko in žandarsko vlogo.

11. marca se je vršila pred mariborskim sodiščem razprava proti sodr. Feliks Deutschbauerju, ki je za časa volitev priredil v svojem rodnem kraju volivni shod za Delavsko-kmečki republikanski blok (in ne stranko, kot govori sodišče). Na ta shod je ljutomerski žandar in pol. komisar poslal orjunaškega učitelja Lubeja, da naj prisostvuje shodu kot špijon, žandar in komisar obenem. Take funkcije dobijo torej pod

PPrežimom orjanski učitelji. Ta mladi orjanski šomaštar Lubej je potem denunciral Deutschbauerja, na kar je bil ta aretiran. Mariborsko sodišče je sestavilo obtožnico popolnoma v smislu Lubejeve denunciacije. Ta obtožnica je kričeč dokaz za to, kam so že „neodvisna“ sodišča prišla pod izjemnim režimom zakona o zaščiti države. Zato jo prinašamo skoro v celoti. Obtožnica pravi:

F. Deutschbauer je dne 1. februarja 1925 v Ljutomeru s tem, da je na shodu kmetstvo delavske republikanske stranke (čitaj pravilno: delavsko-kmečki republikanski blok) med drugim govoril, da se treba nasloniti na sovjetsko Rusijo, ki je edina prava zaščitnica proletariata, tedaj propagiral komunistične ideje in s tem zakrivil hudodelstvo po čl. 1. zakona o zaščiti države. Na tem shodu je obdolženec med drugim rekel, da je naša država francoska kolonija, kjer se vlada z velikim nasiljem in nas gnjavi srbški imperializem. Na leto plačamo šest milijard za kanone, s katerimi se bo streljalo na delavce. Vzdržujemo par tisoč Vranglovcev, ki odjedajo kruh našim ljudem, te Vranglovce je treba pobiti, treba se je nasloniti na sovjetsko Rusijo, ki je edina zaščitnica proletariata. Tako idejo razširjevati med ljudstvo in celo na javnih shodih je brezdvomno komunistična propaganda.

Advokat dr. Tuma je pojasnjeval mariborskim sodnikom, da to ni nobeno širjenje komunizma. Kaj takega more misliti le orjunc Lubej, ki je sicer nastavljen za učitelja v Ljutomeru, pa vrši prostovoljno žandarmerijsko službo. Dr. Tuma je vprašal sodnike, naj mu povedo, kaj si sploh pod komunizmom predstavljajo. Na to niso odgovorili. Dokazal jim je, da je zakon o zaščiti države protustaven, ker nasprotuje osnovnim točkam vidovdanske ustave.

Kljub temu se je izreklja proti sod. Deutschbauerju očitno krivična obsodba v znamenju krivičnega PPrežima. Sodniki so se postavili na stališče, da obsega Deutschbauerjeva agitacija v splošnem komunizem, in so ga po zakonu o zaščiti države obsodili na šest mesecev težke ječe. Dr. Tuma je prijavil proti tej razsodbi ničnostno pritožbo.

„Jutro“ kot „Slovenec“ skrbno molčita o novi žrtvi PPZ terorja. Kajti demokraci in klerikalci so za preganjanje delavstva. Zapomni pa naj si buržuazija, da nova žrtev njenega terorja in da vse žrtve monarhističnega absolutizma niso zaman, da se bo iz njih trpljenja dvignil prej ali slej val prebujenih delovnih množic, ki bodo napravile konec tlačanstvu in upostavile popolno svobodo delavcev in kmetov.

Razvitje praporja Orjune v Zagorju.

Orjuna hoče pod zaščito PPrežima razviti prapor v Zagorju. Vsakdo ve po 1. juniju v Trbovljah, kaj se skriva za tem razvitjem. Naši sodrugi v Zagorju so zato pozvali narodne socialiste, socialiste in klerikalce, da se vrši 22. t. m. v Zagorju skupni protestni shod z zahtevo, da se ne sme dopustiti, da bi prišla Orjuna uganjat fašistovska junaštva v proletarsko Zagorje, kjer je vse prebivalstvo proti Orjuni in kjer še ni pozabljen umorjen Fakin niti morilska roka.

Komunističnim poslancem sledijo radičevski.

PP režim drži pokoncu samo nasilje. On tepta zadnja načela meščanskega parlamentarizma. Radičevci so mislili v svoji zmotni mirotvornosti, da jih bo absolutistični režim začel prijazneje gledati, če se odrečejo republikanstvu in se izjavijo za angleško monarhijo. Komaj so se izjavili za angleško monarhijo, jim je dal PP režim čutiti, da na Balkanu ni mogoča angleška monarhija, ker na Balkanu ne vladajo angleške razmere. PP vlada je namreč sklenila, da razveljavi vse radičevske mandate in da prizna le sedem mandatov, ki pripadajo dr. Trumbiču in ostalim voditeljem hrvaške buržuazije. Meščanske opozicionalne stranke, med njimi kleri-

kalcu se zgražajo nad tem in tožijo, da se taka protizakonitost doslej še ni zgodila v zgodovini.

Mi pa prav dobro vemo, da so bili l. 1920. razveljavljeni mandati 59 izvoljenih komunističnih poslancev. Tedaj so klerikalci in njih tovariši molčali, češ: prav je tako, sedaj si bomo porazdelili 200.000 komunističnih glasov.

V svoji malomeščanski kratkovidnosti niso pomislili, da tu ne gre samo za komuniste, ampak da gre za to, da se uvede proti celokupnemu delovnemu ljudstvu sistem najkrutejšega nasilja. In isti „zakon o zaščiti države“, ki so ga še včeraj pozdravljali in izvajali proti delavstvu, tepe danes nje same. Mandati HRSS niso razveljavljeni zato, ker bi morda HRSS pripravljala socialno revolucijo, kar je celokupni meščanski tisk navajal za opravičilo „zakona o zaščiti države“. Vsakemu je jasno, da revolucije ne pripravlja stranka, ki se izjavlja za „angleško“ monarhijo.

Mandati HRSS so razveljavljeni, ker je HRSS zastopnica interesov hrvaškega naroda in hrvaških kmetov. Vladajoča srbska buržuazija hoče popolnoma spraviti na kolena nesrbske narode. Razveljavljanje mandata HRSS je udarec proti hrvaškemu narodu, je napoved brezpravnosti za nesrbske narodnosti, za delavce in kmete. To nasilje, mogoče le v dobi odkrite meščanske diktature, bo nov dokaz, da v mirotnosti in čisto parlamentarnem boju ni rešitve. Množice danes žal še vedno verujejo klerikalcem in drugim, ki jim priporočajo mesto poostregega boja proti PP režimu — mirotnost in pasivnost napram nasilju in odrešitev po volivnih kroglicah.

S tem, da PP režim postavlja izven zakona cele razrede in narode, jih nujno sili v boj proti nasilju z vsemi sredstvi.

Zadnji udarec PP režima proti stranki hrvaškega naroda ne bo zlomil boja hrvaških kmečkih množic za samostojno hrvaško republiko. Nasprotno — dovedel bo delavce in kmete v pobstren boj za nacionalno samoodločbo, proti absolutističnemu režimu, za zvezo samostojnih delavsko-kmečkih republik. V tem boju hrvaške kmečke množice ne bodo ostale osamljene, temveč jih bo najaktivneje podpiral delavski razred, ki se bori za odpravo nacionalnega kot socialnega zatiranja in za popolno svobodo vsakega naroda, za osvobodjenje vseh zatiranih izpod kapitalističnega jarma.

Ko pišemo te vrstice, še ne vemo, kako stališče bo zavzel „blok narodnega sporazuma in demokracije“ vzpričo vseh nasilstev PP režima v volitvah in sedaj proti izvoljenim poslancem HRSS.

Ali bodo opozicionalci ostali dosledni izjavam v verifikacijskem odboru: da je treba razveljaviti volitve z dne 8. febr., ker so rezultat vladinega terorja? Tej izjavi bi morali ostati še tem bolj dosledni sedaj po razveljavljanju radičevskih mandatov. Kajti, če ostane opozicija v takem parlamentu, daje moralno kritje režimu. V tem slučaju je dolžnost „bloka narodnega sporazuma“, da zapusti parlament.

Ali nastopanje tega bloka po prvi seji kaže, da blok ni pripravljen, da se resno bori proti režimu, da rajši ustvarja nekako angleško monarhijo v oblakih in da koketira z dvorom, namesto da bi se boril za interese zatiranih narodov in delovnega ljudstva.

Interese ljudskih množic more briniti le boj teh množic proti režimu. Tega boja današnji blok sporazuma ne vodi in ga ne bo vodil. Ta boj morajo prevzeti v svoje roke delavci in kmetje, združeni v delavsko-kmečkim republikanskem bloku. Naj se spame-tuje pravočasno levo krilo HRSS, naj otrese meščanskih monarhističnih voditeljev in naj gre skupaj z množicami.

Sodrug Sedej na svobodi.

V petek zvečer je prišel iz mariborskih zaporov s. Sedej, ki je pomiloščen in mu je skrajšana kazen za dobra 2 meseca.

Sodrug Sedej najtopleje pozdravljamo v svoji sredini.

Obenem pa zahtevamo, da se izpusti na prosto celjske jetnike in preiskovance, ki brez krivde ječijo po ljubljanskih, beograjskih in novomeških zaporih.

Tlačanstvo hočejo uvesti.

V srednjem veku ni bilo tovarn in industrije. Bilo je pa mnogo veleposestev, ki so jih imeli posvetni in cerkveni velikaši. Ti so samo rajali, ropali in klali. Zemljo so jim obdelovali tlačani, ki so morali garati pri enem in istem veleposestniku in se niso smeli seliti. Svoje delovne sile niso mogli svobodno prodajati, kot jo prodaja danes delavec kapitalistu. Trboveljski družbi pa pri-jajo te srednje veške razmere in jih hoče zato zopet uveljaviti. Rudarski podjetniki so s pomočjo drž. oblasti zadušili stavko in odmerili delavcem tako nizke plače, da pri njih počasi umirajo. Mnogo rudarjev, odpuščenih in drugih je šlo radi tega iskat zaslužek v Francijo. Rudarski podjetniki pa so sedaj pri PP vladi zahtevali, naj to izseljevanje ustavi. Delavstvo ne sme dopustiti, da bi se kaj takega uveljavilo. Bolje je, da poginemo, kot pa da nas kapitalist prisili, da večno pri njem garamo za eno in isto ali pa še slabšo plačo.

„Napreju“.

Zadnja številka „Naprej“-a nam pošilja poziv za ujedinjenje. Tehnično je nam nemogoče, da na ta poziv odgovorimo v tej številki. Svoje stališče bomo obširno in natančno obrazložili v prihodnji številki, ne zato, ker tako cenimo „Naprej“, ampak ker to je potrebno z ozirom na razčiščenje v proletarskih vrstah.

Marksizem in nacionalno vprašanje.

(Nadaljevanje.)

Nacionalno gibanje.

Narod ni navadna zgodovinska kategorija, temveč je zgodovinska kategorija gotove dobe, dobe kapitalizma. Proces izumiranja fevdalnega družabnega reda in razvoja kapitalizma spaja tudi ljudi v poedine narode. Tako so nastali italijanski, nemški, francoski in drugi narodi. Hkratu so nastale tudi italijanska, francoska in druge države. Drugačen je bil razvoj v ostali Evropi. Istočasno, ko so nastale na zapadu nacionalne države, so se razvijale na vzhodu države, ki so obsegale več narodov. Taka država je bila tudi avstro-ogrška monarhija. Tu so bili namreč še močni ostanki fevdalizma, kapitalizem je bil razen v današnji repub. Nemški Avstriji slabo razvit, gospodarsko zaostali narodi se niso mogli tako hitro konsolidirati. Razvoj kapitalizma, tiska, kulture, gledališča, parlamentarizma vzbujajo tudi „nacionalna čustva“. Inteligenca, prepojena z „nacionalno idejo“ tudi vedno živahneje deluje v tem smislu... Tako se ustvarja, češki, poljski, slovenski narod. Mladi narodi se probujajo in stopajo v vedno odločnejši boj. Boj se je razvnel ne med narodi v celoti, ampak med vladajočimi razredi gospodujočih in tlačanih narodov. Boj bojujejo navadno malomeščanstvo tlačanega naroda proti buržuaziji (Slovenci — Nemci), ali vaška buržuazija proti veleposestnikom (Hrvati — Madjari), ali vsa „nacionalna“ buržuazija proti veleposestnikom vladajočega naroda (Poljaki in Ukrajinci proti Rusom).

Buržuazija je glavni faktor povsod. Osnovno vprašanje za mlado, nastajajočo buržuazijo je trg. Premagati v konkurenčnem boju buržuazijo drugega naroda — to je njen cilj. Tu izhaja parola „Svoji k svojim!“ Osvojitev trga za svoje blago — to je prva šola, kjer se uči buržuazija nacionalizma.

Ali boj se navadno ne omeji na trg. V boj se vmeša napol fevdalna, napol meščanska birokracija vladajočega naroda s svojimi metodami: „tlačiti“ in ne „pustiti“. Boj se prenese z gospodarskega polja na politično. Omejitev svobode gibanja, zatiranje jezika, šol, vere, tiska itd.

Stisnjena od vseh strani se buržuazija zatiranega naroda vedno bolj giblje. Začne kričati o „domovini“ in predstavlja svoje interese za splošno-narodne. Za svoje interese zbira armado,

ki ji govori, da gre za narod in domovino. In množice se temu odzovejo, kajti pritisk zadeva najbolj nje in povzroča nezadovoljnost.

Tako se začne nacionalno gibanje. Tako je postopala in postopa n. p. SLS. Moč nacionalnega gibanja zavisi od udeležbe najširših slojev naroda: delavcev in kmetov.

Ali stopi proletarijat pod prapor meščanskega nacionalizma — to zavisi od stopnje razrednih nasprotstev, od zavesti, organiziranosti proletariata. Razredno-zaveden proletarijat se n. pr. ne da zavesti lepemu petju SLS.

Zavisno od vseh faktorjev, naštetih zgoraj, zavzema nacionalno gibanje vedno bolj značaj gibanja množic.

Vsebinska nacionalna gibanja ni povsod enaka. Pri nas in zlasti na Hrvaškem nosi predvsem značaj gibanja kmečkih množic, nacionalne manjšine zahtevajo državljansko enakopravnost, upoštevanje svojega jezika v šolah, pred sodišči, skratka povsod v državi. V različnih zahtevah se kažejo različne poteze, ki označujejo narod sploh (jezik, ozemlje itd.)

Take so v splošnem oblike in značaj nacionalnega gibanja.

Iz vsega povedanega je jasno, da je nacionalni boj v času naraščajočega kapitalizma boj meščanskih razredov med seboj. Često se posreči buržuaziji, da zainteresira za svoj nacionalni boj tudi proletarijat in tedaj zadobi nacionalni boj na zunaj „splošno naroden“ značaj, ali samo na zunaj.

Ali iz tega ne sledi, da proletarijat ni dolžan, da bi se boril proti politiki tlačanja narodov.

Zatiranje narodnosti zadeva delavstvo čisto še bolj kot buržuazijo. Ali politika nacionalnega zatiranja je važna preizkušnja za proletarijat še z druge strani. Ta politika obrača zanimanje širokih ljudskih slojev od socialnih vprašanj, od vprašanj razrednega boja — k nacionalnim vprašanjem, ki so „obča“ za proletarijat in buržuazijo. To pa ustvarja ugodno podlago za varljivo oznanjenje „barmomije interesov vseh

stanov“, kot govori SLS, za prikrivanje razrednih interesov proletariata, za duševno pokolebanje delavstva. To postaja tudi resna ovira za skupen boj in skupno organizacijo delavcev vseh narodnosti. „Deli in vladaj“ — to je politika buržuazije napram proletariatu. In kolikor se ta politika buržuaziji posreči, predstavlja največje zlo za proletarijat, za združenje vseh njegovih sil proti buržuaziji.

Delavci morajo korakati proti sovražnemu kapitalu v enotni bojni internacionalni armadi. In prav zato, ker stoji delavstvo na mednarodnem stališču, se morajo boriti proti politiki zatiranja narodov in za pravico popolne samoodločbe vsakega naroda, t. j. da se vsak narod sam odloči ali za popolnoma samostojno državo, ali federativno zvezo z drugimi itd. Narod je suveren in vsi narodi so enakopravni.

(Dalje prihodnjič.)

„1. junij“ zopet pred mariborskim sodiščem.

V sredo 11. marca je bila pred mariborskim sodiščem razprava radi zaplembe brošure „1. junij“. Dr. Tuma, ki je v imenu našega konzorcija vložil priziv proti zaplembi brošure, je pozval sodnike, naj konkretno povedo, katere odstavke iz razprave se je namenoma potvorilo ali izpustilo, da je bila brošura zaplenjena. Dejal je, da je nemogoče soditi, dokler ne navedejo konkretno razlogov za zaplenbo. In sodniki niso mogli povedati teh mest ter so sklenili, da pokličejo predsednika celjske razprave dr. Levičnika o 1. jun. trboveljskih dogodkih, da on iz spomina pove, katera mesta smo izpustili v brošuri. In tako se je razprava odgodila. Ta stvar bo postala še jako zanimiva in bo razkrila, s kakšnimi sredstvi se pod PP režimom duši svoboda tiska.

Slovenska duhovščina v boju proti boljševizmu.

Le sleparji in zaslepljenci ne omenjajo vzrokov, ko govorijo o posledicah. Pestalozzi.

(Konec.)

Boljševiška revolucija je takoj ločila cerkev od države, cerkveno zemljo dala brez odškodnine kmetu, kateremu po božji in človeški pravici (popje seveda so nasprotnega mišljenja) pripada, ne pa popu in menihu, ki je noče obdelovati, podružabila je cerkve in samostane, pregnala iz samostanov one menihe, ki niso hoteli delati (po načelu sv. Pavla: kdor ne dela, naj ne je) in jih spremenila v sanatorije, letovišča za delavce, bolnice in vzorne kmetije.

Patriarh, nekak papež pravoslavne ruske cerkve je od l. 1917. sveti mož Tihon. Ta na noben način ni hotel priznati boljševiške oblasti, češ, da ni božja; akoravno je včasih dan za dnem pridigal: „Vsaka oblast je od Boga!“ S tem je še bolj pokazal mešetarski karakter svoje cerkve. Pošiljal je svoje blagoslove Kolčakovu in Denikinovi armadi, poljskim belim gardam, ampak ti blagoslovi niso pomagali. Delavsko in kmetško ljudstvo je ostalo na vladi.

Prišla je lakota 1921. leta. Kajpak! Bog jo je poslal, da nas reši boljševiške vlade, ki je v satanovi službi, tako je mislil tudi Tihon, ne samo Ceplak in Budkievič. Zato poskrijmo dragocenosti, ljudje pa naj mro, magari vseh 30 milijonov naj pomre!

Tihon je izdal ukaz, v katerem je, kakor je tekom razprave sam priznal, potvoril citate iz cerkvenega prava, da bi dokazal, da je jemanje dragocenosti iz cerkva za reševanje gladi umirajočih bogokletnost, ki se kaznuje z izobčenjem iz cerkve. Temu ukazu so sledili popje, zvesti svojim protiljudskim, kontrarevolucionarnim nazorom in prišlo je do številnih procesov.

Še predno pa je bil patriarh Tihon obsojen, se je sešel cerkveni koncil pravoslavne cerkve, Tihona odstavil in obsodil njega in vso kontrarevolucijo in se

postavil na stališče: „Vsaka oblast je od Boga, torej tudi boljševiška!“

Pod utisom te obsodbe s strani cerkvenega zbora in pobožnih premišljevanj v ječi je Tihon priznal svojo zmoto in podal izjavo, da ne bo več nadaljeval svojega kontrarevolucionarnega delovanja.

Gospodu dr. Grivcu pa priporočam, da se pri obvezni spovedi za letošnje Veliko noč skesano odreče protiboljševiških izmišljotin, oziroma laži, ki jih je pobral bogvekje. Ne pozabi naj pa, da je s svojim resnici v oči bijočim predavanjem pohujšal množico ljudi, ki je pač mnenja, da tako „učeni“ gospod in maziljen duhovnik samo čisto resnico govori. —

„Slovenec“ me je imenoval „poslanega agitatorja“, ker sem poslušalje Grivčeve „objektivno“ predavanje parkrat vzrožil. Napravil sem opombe pri statistiki prebivalstva Moskve in Leningrada — kajti mnenja sem, da človek, ki se ne potru-di leto dni čitati nobene nove statistike o prebivalstvu teh dveh mest, ni upravičen govoriti o sovj. Rusiji. Svoje namene pa je odkril ta „učeni“ dr. Grivec tekom predavanja, ko je govoril o aretacijah škofov, patriarhov, diakonov in popov in o obsodbah, vzroke pa zamolčal. Pa mu še ni bilo sleparije dovolj.

Začel je govoriti o antireligiozni propagandi v sovj. Rusiji. Da v Rusiji je antireligiozna propaganda popolnoma svobodna, vi g. dr. Grivec ste pa slepili ljudstvo, ko ste to propagando identificirali s preganjanjem. Pašič-Pribičevičeva družba bi lahko velesrbske in batinaške ideje propagirala, kolikor ji ljubo, slepar bi bil tisti, ki bi ji v tem slučaju očital preganjanje. Prganjanje se začne tam, ko se razpušča, prepoveduje, zabranjuje, zapira, mori, odpušča itd.; valed tega je upravičen očitek PP režimu, da preganja vse federalistične, kmečke in revolucionarne struje; ravnotako je upravičen očitek (sicer

pa to ni očitek!) Sovjetski delavsko-kmečki vladi, da preganja kontrarevolucionarne kroge, kapitalistične pijavke, imperialistične sleparje. Tega očitka se boljševiki ne o-tresajo, temveč odkrito govorijo, da ne pri-zanašajo onim, ki v interesu buržuazije dvigajo orožje proti delavcem in kmetom, ki jih hočejo zaplesti v nove vojske za interese kapitala.

Sleparstvo je pa, očitati sovjetski vladi — preganjanje krščanstva. To je gnusno obrekovanje teorije in prakse ruske revolu-cije!

Ideje ruske revolucije so dovolj močne, da kljubujejo vsaki verski propagandi, zato je ta popolnoma svobodna. Ideje krščan-skih cerkva, njihovo jezično krščanstvo (na ustnicah, na jeziku je, v srcu in na delu ga ni) ne more kljubovati antireligi-ozni boljševiški propagandi. Razkriva se mešetarški značaj krščanskih cerkva! Zato se one poslužujejo klevetanja, laganja in obrekovanja. Dr. Grivec je vreden pobor-nik križarske vojske proti boljševikom

„v imenu vere in morale“, kot je rekel sam.

Nad čem se slov. duhovščina raz-burja in nad čim se ne razburja.

V Zvezi Soc. Sovj. Republik vlada po-polna svoboda vesti in veroizpovedanja. Boljševiki ne preganjajo niti res krščan-skih sekt nazarencov, stundistov, katerih pripadniki v nobenem slučaju ne morejo orožja v roko in so v carski Rusiji pre-našali po petnajstletna pregnanstva. Uza-konjeno je, da se pripadniki sekt, ki po svojem verskem prepričanju ne morejo služiti vojske, pridele sanitetnim oddelkom in ne silijo v službo. Nad tem se sloven-ska duhovščina razburja!

V Jugoslaviji se obsojajo nazarenci na 11 let. Teh Nazarencov je po zadnjih podatkih v Eshaeziji zaprtih 970 in sicer v Pančevu 442, v Vinkovcih 339 in v Zemunu 189. To je nasilje nad kristjani, to je preganjanje krščanstva. To prega-njanje pa katoliška (božja in edinozveli-

čavna) cerkev molče odobrava in se ne razburja nad njim.

Kako nepošteno, neznačajno in ubog, na duhu je to vaše jezično krščanstvo, to vaše farizejstvo, to vaše mešetarstvo z Bogom! V Rusiji ste najlepše pokazali svojo vlogo stebra in potuhnjene podpore kapitalizmu in od tam, kjer je zmagala prva protikapitalistična revolucija in kjer tovariš Jaroslavski dobro vodi antireligi-ozno propagando, se bo razkrinkanje va-šega mešetarstva razširilo po celem svetu! Ne bo to vas rešili niti zakramenti, niti bajoneti ali kanoni, niti klevete in laži!

Dušan Kermauner.

P. S. Razpisal bi se lahko še o drugih svetkah dr. Grivčevega govora. N. pr. o umoru s. Urickega ali pa o prijateljski karikaturi s. Jaroslavskega, pa tudi o voj-nem hujšaču belgijskem kardinalu Mer-cierju, ki je med svetovno vojno govoril o „sveti“, križarskim vojskam enaki, vojski zoper centralne države, ravno ob istem

času, ko je dr. Grivec molil za zmago teh. Ali pa o čudežnem obnavljanju starih ikon (svetih podob) in starih počrnelih kupol... „Vidimo, da Bog ni pozabil Rusije!“, je vzkliknil dr. Grivec. To se da razumeti le tako: ko je Bog videl, da njegovi služabniki in namestniki ne morejo boljševikov ugonobiti ne z blago-slovi, ne z ognjem, pa je sam prišel na pomoč...

Da pa spodevžem krila enaki obreko-valni gonji proti Zvezi Soc. Sovj. Republik s strani slov. duhovščine,

pozivljam gosp. univ. prof. dr. Grivca in njegovega protektorja, to je Apostol-sko društvo sv. Cirila in Metoda, da pri-redi o tej temi javno diskusijo v isti dvorani in pred istim občinstvom. Pri-pravljen sem vabila nanjo sam nabiti na vrata vseh ljubljanskih cerkva. Radoveden sem, ali se g. dr. Grivec in njegovi kolegi boje resnice ali ne.

Naročajte „Zapiske“ DKM

Iz unije sovjetskih republik.

Sovjetska unija je zavarovana proti napadom.

(Konec.)

Nastaja položaj, ko postaja kapitalističen svet mnogo nervoznejši, kot je bil prej. Kljub vsem pogodbam z meščanskimi državam se ne smemo dati varati. Vprašati se moramo, ako je vedno trdnější položaj sovjetske unije, utrjevanje njenega gospo-darstva za kapitaliste povod za trajno „zvezo“. Na eni strani gotovo. Ali treba bo misliti na dialektiko. Na drugi strani gledajo namreč kapitalisti sovjetje vedno bolj po strani. Saj so bili prepričani, da se morejo sovjeti boriti in /stradati, ali da niso sposobni dvigniti gospodarstva. Sedaj so te njihove nade splavale po vodi. Utrjevanje ruskega gospodarstva je mo-ment, ki lahko poostri političen položaj kapitalističnih dežel. Kapitalisti vsega sveta vedo prav dobro, da bo ukrepitev ruskega gospodarstva v dveh letih najmočnejši re-volucionarni faktor, kot ga doslej še ni bilo. Dvignjenje gospodarstva bo najmoč-nejši argument proti vsem nasprotnikom revolucije. Na delegacijo angleškega de-lavstva je ravno najbolj vplival ta argument in ne Marxovi ali Leninovi nauki. Na nje je najmočnejše od marksizma in leninizma vplivala povzdiga železne in tekstilne in-dustrije, delavskih plač, šol, bolnic, kul-ture. In takih močnih argumentov bo vedno več.

Na drugi strani se dviga revolucio-narno delavsko gibanje najbolj v tako-zvanih zmagovitih državah: v Angliji in Franciji. V Angliji so danes najprijetljivej-nejši in najbolj obiskani komunistični shodi. V Franciji narašča močna boljšev. stranka,

pred katero je zatrepetala buržuazija povo-dom prenosa Jauresovega trupla v Panteon. Francoski meščanski časopisi so pisali te-daj sledeče: „Mesto ene sta bili dve de-monstraciji: oficijelna menjševiška in — boljševiška. Mimo nas gre oficijelna spre-vod z rdečimi praporji. Pojejo Internaci-onalo... Ali to ni strašno. To so naši ljudje, poznamo jih. Tu so Renaudel, Blum in drugi socialistični voditelji. Sedaj pa pride boljševiška demonstracija. Tu so delavci, žene, komunistična mladina, cele tovarne, tu je mnogo več ljudi, tu so sto-tisoči. Oči se jim svetijo od navdušenja. Tu ima prapor res rdečo barvo, tu zveni internacionala popolnoma drugače.“

Pri takem položaju je težko francoski in angleški buržuaziji boriti se proti sov-jetski Rusiji. Angleški konservativci so hoteli organizirati enotno protisovjetsko fronto. A ta namen se jim ni posrečil niti na reakcionarnem Balkanu radi medseboj-nih nasprotstev balkanskih držav. Vendar s tem ni rečeno, da je buržuazija nehala misliti na vojno.

Sovjetska Rusija skrbi za vojno indu-strijo in organizira rdečo armado na novi teritorialni podlagi. Položaj sovjetske Ru-sije je na vzhodu naravnost sijajen, na-pram drugemu svetu zelo ugoden. Ona je pripravljena, da odbije vsake imperia-listične napade.

Vsa ta dejstva je ugotovil zadnji sov-jetski kongres, ki se je končal prejšnji teden v Tiflisu, na jugovzhodu Rusije, kjer je 100.000 ljudi v uličnih manifestacijah pozdravljalo kongres, na katerem sta bila glavna poročevalca Rikov in Čičerin. Na kongresu je bila izrečena sovjetski vladi soglasna zaupnica.

Šola in cerkev v sov. Rusiji.

Nihče ne more tajiti gospodarske in kulturne zaostalosti Rusije kot posledice barbarskega carizma. Nad sedem let se že trudi sovjetska vlada z vsemi močmi, da popravi ono, kar je bilo zamujeno v suženjski preteklosti. Ko je utihnila vojna na vojaški fronti, govorimo sedaj o tretji fronti — fronti ljudske izobrazbe (druga je gospodarska fronta), na kateri je tudi treba zastaviti vse moči. V prvih letih po preobratu se je s polnimi rokami trosilo šole po deželi; l. 1922 so nastale finančne težkoče. Začetkom l. 1923 pa je zopet začelo stalno in sistematično naraščati šol-stvo in vzporedno s tem je padala nepis-menost.

Tudi v kapitalističnih deželah se trudi vladajoči razred, da da delavcem in kmetom gotovo znanje in izobrazbo. Ali mi pre-dobro vemo, kakšna je ta izobrazba. Uni-verza je le za premožne, dočim so za pro-letarce ljudske šole. V Ljubljani so razni pedagogi ustanovili nekako „ljudsko visoko šolo“, ki naj bi zadovoljili delavce s su-rogati, ki padejo z meščanske mize. Po-polnoma drugače v sovjetski Rusiji. Tu je vse znanje, visoke šole, akademije, umetnost in znanosti na razpolago delav-skemu razredu. Visoke šole kot Sverdlova univerza v Moskvi, komunistična (prej so-cialistična) akademija v Moskvi in polno podobnih zavodov je namenjeno samo za vzgojo razredno-zavednega delavstva. Sov-jetska država žrtvuje ogromne vsote za strokovno izobrazbo v obratih, za prole-tarsko mladinsko vzgojo, za kulturno delo med ženami itd. Na raznih poljih je sicer še vedno polno špecialistov iz meščanstva,

ki izvirajo iz prejšnje generacije (rodu), ali te meščanske strokovnjake vedno bolj izpodrivajo proletarski, ki so uživali svojo izobrazbo na visokih pro-l. šolah sovjetskih republik, se vzgajali v proletarskem duhu brez laži in predsodkov izkoriščevalne me-ščanske družbe.

V sedmih letih je že vzrasla genera-cija delavcev, ki v znanju, izobrazbi in kulturi mnogo prekašajo svoje zapadno-evropske sodruge. To so ljudje, ki pri-bhajajo od stroja in pluga in ki imajo pred-izobrazbo, ki jih dela za sposobne uradnike v državi in stranki.

Isti pojav: Koliko lahko doseže delav-ski razred, če je sam gospodar svoje usode, vidimo tudi v verskem vprašanju. Rusi so bili splošno znani kot babjeverno, re-ligiozno razpoloženo ljudstvo. Kajti carizem je s pomočjo popov gojil nevednost in praznoverje, da je mogel laže zatirati de-lovno ljudstvo. Nobeno izobraževalno delo ne bi moglo imeti toliko uspeha, kot ga je dosegla sovjetska oblast v pobijanju verskih predsodkov. Izvršena je ločitev cerkve od države, v šolah ni nobenega verskega pouka, vrši se sistematična pro-paganda po izreku Karla Marxa: „Vera je opij za ljudstvo.“ Tako vidimo, da že tudi po vaseh sami kmetje zapirajo cerkve ali pa jih izpreminjajo v klube in knjiž-nice. Verski prazniki od strani države niso prepovedani, ali množice same se obračajo proč od njih. Mesto cerkvenega krsta se vedno bolj širi „oktoberska posvetitev“ novorojenčka. Dorašča rod, ki je vzgojen prost vse verske megle, v duhu spoznanja in višjega človečanstva. F. R.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Misli delavca o izidu februarjskih volitev.

Izid volitev 8. februarja je navdal ne-katere sodruge s slabim razpoloženjem, s temnimi pogledi v bodočnost delavskega gibanja Jugoslavije. Tako sem čital v 2. števil. „Zapiske del.-kmečke matice“ sle-deče: „Politično delavsko gibanje v Slo-veniji je torej popolnoma na tleh in sicer ne samo kot revolucionarno gibanje, tem-več sploh kot delavsko politično gibanje. Delavske stranke v Sloveniji ne obstojajo več.“ Čudim se, kako je mogoče napisati tako napačno trditev v „Zapiske“, ki mo-rajo biti proletarski marksistični časopis. To lahko ugotavlja „Jutro“ in to mora misliti le oni, ki si ni na jasnem, za kaj je šlo množicam pri zadnjih volitvah v beograjski parlament. Delavskim in kme-čkim množicam je šlo predvsem za to, da se izrečejo proti PP vladi, da obsodijo in vržejo PP režim, ki najbolj barbarsko zatira delovno ljudstvo in nesrbske narode. Množice so čutile, da smo mi še preslabi, da bi stopili na čelo boja proti PP dik-taturi. In delavci ter kmetje so računali tako-le: Če glasujem za Delavsko-kmečki republikanski blok, ta glas ne bo mnogo zalegel in mogoče se bo še izpodbil ko-ličnik opozicijske SLS. In tako so ljudje glasovali za razne meščanske opozicijske stranke. Večina je proti režimu. In pri vprašanju: ali za opozicijski blok ali

za nas, so izbrali opozicijski blok, ker so na naši strani čutili slabost. Radi pre-ganjanj in organizatorične naše slabosti nismo mogli bolj vplivati na množice. In nič strašnega se ni zgodilo, najmanj pa kaj takega, da bi prišli do zaključka, da v Sloveniji ni več delavskega politič-nega gibanja. Delavski razred je doživel precej porazov, delal je napake in njegovo gibanje ni na tleh, ni končano, ampak se dviguje. Ujedinjenje na strokovnem polju bo pomenilo in prineslo precejšnjo povzdi-go ne samo strokovnega gibanja, ampak de-lavskega razrednega gibanja sploh. To bom razložil še v drugem dopisu. S tem, da bomo stalno razkrinkavali klerikalce ravno v onih vprašanjih, v katerih še vedno vodijo množice za seboj in s tem, da bomo dokazali v dejanjih delavcem in kmetom, da smo edino mi resna opozicijska stranka ne samo proti današnji vladi, ampak tudi proti današnjemu sistemu, bomo pridobivali polagoma na vplivu, dokler ne bomo zbrali vseh zatiranih in izkoriščanih na svojo stran. Ne se vdajati črnim mislim, delavsko gibanje je sicer padlo, ali ni popolnoma na tleh. Premalo smo bili iz-kušeni, da bi vzdržali naval reakcije in vpliv na množice. Delale so se glavne napake v letih 1921 in 1922. Iz teh napak se učimo, preganjanja so nas utr-dila, imamo pravilno politično pot in pra-vilno taktiko v strokovnem vprašanju. Po

tem sedaj vsi delajmo ne samo nekaj po-edincev in uspehi ne bodo izostali. Tudi v Rusiji je carizem silno pritisnil na delavsko gibanje, ali ravno zato, ker je ono prestalo največ preizkušenj, se je najprej dvignilo in tudi zmagalo. Leta 1920. smo mislili, da je za osvobojenje potrebno samo navdušenje. Sedaj smo spoznali s trdimi izkušnjami na svojih lastnih ramenih, da je potrebna tudi trdna organizacija in v ognju preizkušena pra-vilna politika. Star org. delavec.

Novo mesto.

Pri nas po volitvah Orjuna vedno bolj terorizira. Ker čuti zaslonbo v PP režimu, nastopa vedno bolj nasilno in vrši špijonsko, denuncijantsko in žandarstvo vlogo. Ali s takim svojim nastopanjem ne žanje uspe-hov, temveč ravno nasprotno — odvrača delavce in revne kmete od sebe. In ker ljudje vidijo, da klerikalci niso nobeni resni nasprotniki orjuncem, se ljudje na-gibajo popolnoma na našo stran. Prole-tarci uvidevajo, da je treba proti orjuna-štvu in PP režimu resnega odpora, kle-rikalci pa oznanjajo le pasivnost. Klerikalci ne vzgajajo ljudi k odporu proti nasilju, temveč učijo ljudi, naj tem bolj klonejo s tilniki, čim bolj pritiska teror. Če se bomo še dalje držali tega nauka, bodo naši tilniki popolnoma uklonjeni.

Razredno-zavedni proletarci morajo

povsod agitirati proti orjuncem in raz-krinkavati njihov fašistovski značaj. — Naši železničarji še niso toliko zavedni kot po drugod. Še vedno jih je mnogo pod vplivom narodnih socialistov. Najbolj-ša agitacija proti narodno-socialističnemu frazarstvu bo sedaj enotna razredno-bo-jevna železničarska organizacija.

Novomeščan.

Vsem dolžnikom.

Nekateri kolporterji, zlasti v Za-gorju in Trbovljah so neredno od-računavali in so se silno zadržili pri upravi našega lista. Ker se niso odzvali pozivom uprave, jih pozi-vamo javno, da nemudoma izpol-nijo svoje obveznosti napram pro-letarskemu listu, katerega izhajanje zavisi le od naročnine in kolpor-taže. Če tega prizadeti ne izpolnijo, bomo v listu objavili njihova imena in vsote, ki jih dolgujejo, da spo-zna to vsa proletarska javnost. In nemarnosti sodrugov, ki so razpe-čevali list, pa ga niso odračunali, se bodo morali zahvaliti delavci v dotičnih krajih, če bomo prenehali pošiljati časopis onim kolporterjem, ki nam dolžne vsote ne odračunajo.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar. Tiskarna, Josip Pavliček Kočevje.